

Viite VN/31656/2025

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain sekä kudoslain muuttamisesta

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue antaa seuraavan lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain sekä kudoslain muuttamisesta:

Kommentit vainajasta viranomaiselle ilmoittamista sekä kuolemasta ilmoittamista väestötietojärjestelmään koskevista ehdotuksista (1 §, 2 d §)

Muutoksella voitaisiin osaltaan kohdentaa terveydenhuollon ammattihenkilöiden työpanosta tarkoituksenmukaisemmin terveyshyötyä tuottavaan toimintaan. Jotta tämä tavoite toteutuisi käytännössä, hyvinvointialue ehdottaa, että sairaanhoitaja voisi kuoleman todetessaan suorittaa ainakin osassa tilanteista vainajan ulkotarkastuksen, sekä tehdä ilmoituksen henkilön kuolemasta Digi- ja väestötietovirastolle.

Kommentit kuoleman toteamista ja vainajan ulkotarkastusta koskevista ehdotuksista (2 §, 2 a–2 c §)

Muutoksella voitaisiin osaltaan kohdentaa terveydenhuollon ammattihenkilöiden työpanosta tarkoituksenmukaisemmin terveyshyötyä tuottavaan toimintaan. Jotta tämä tavoite toteutuisi käytännössä, hyvinvointialue ehdottaa, että sairaanhoitaja voisi kuoleman todetessaan suorittaa ainakin osassa tilanteista vainajan ulkotarkastuksen, sekä tehdä ilmoituksen henkilön kuolemasta Digi- ja väestötietovirastolle. Hyvinvointialueet voisivat hyödyntää esimerkiksi liikkuvien sairaaloiden sairaanhoitajaosaamista muiden yksiköiden tukena. Näin lääkärin työresursssia ei käytettäisi erilliseen ulkotarkastukseen tilanteissa, joissa sairaanhoitajalla on jo toimivalta todeta kuolema.

Kommentit lääketieteellistä kuolemansyyn selvittämistä koskevista ehdotuksista (3 §, 6 a §)

Lakiluonnoksessa ehdotetaan lääketieteellisestä kuolemansyyn selvittämisen vastuutahon siirtämistä sille hyvinvointialueelle, jonka asukas vainaja eläessään oli, jos suorittajatahoa ei ole tiedossa. Hyvinvointialue ehdottaa, että säännöksessä viitattaisiin vainajan tosiasialliseen asuinpaikkaan eli asuinosoitteeseen, eikä vainajan rekisteröityyn kotikuntaan. Hyvinvointialueen näkemyksen mukaan vastuutaho määräytyisi tällä tavalla palvelujen käytännön järjestämisen kannalta tarkoituksenmukaisesti.

Kommentit oikeuslääketieteellistä kuolemansyyn selvittämistä koskevista ehdotuksista (7 §, 7 a §, 10 §)

-

Kommentit vainajan ruumiin käsittelyä ja säilytystä koskevista ehdotuksista (10 a §, 10 b §)

Hyvinvointialue pitää perusteltuna myös sitä, että lainsäädäntöä täsmennetään vainajan ruumiin käsittelyn ja säilyttämisen osalta. Vainajien säilytystilojen riittävyyden varmistaminen, vainajan henkilöllisyyden varmentaminen, vainajan olinpaikan jäljitettävyyys sekä hoitolaitteiden poistamiseen liittyvien vastuiden selkeyttäminen ovat tärkeitä palveluketjujen toimivuuden, viranomaisten välisen tiedonkulun ja vainajan asianmukaisen käsittelyn näkökulmasta. Sääntelyn täsmentäminen tukee myös vainajien arvokasta kohtelua, vastuiden yhdenmukaistamista ja palveluketjujen toimivuutta.

Esityksen taustaperusteluissa tunnistetaan, että osalla hyvinvointialueista säilytyskapasiteetti on ajoittain riittämätön tai määrältään liian vähäinen, eikä vainajia aina saada siirrettyä eteenpäin hautaukseen tai tuhkaukseen ilman viiveitä. Ruuhkautumiseen voivat vaikuttaa hyvinvointialueen omasta toiminnasta riippumattomat tekijät, esimerkiksi omaisten toiveet hautajaisten ajankohdasta sekä vuodenvaihteeseen ajoittuvat kuormitushuiput. Kuitenkin esityksen mukaan velvoite voidaan hyvinvointialueesta riippuen toteuttaa nykyisiä säilytystiloja hyödyntämällä, rakentamalla uusia säilytystiloja tai edellyttämällä yksityisiltä palveluntuottajilta riittäviä vainajien ruumiiden säilytystiloja palveluhankintojen yhteydessä. Hyvinvointialueen näkemyksen

mukaan nämä vaihtoehdot eivät ole kaikissa tilanteissa kustannusneutraaleja. Erityisesti investoinnit uusiin tiloihin, nykyisten tilojen laajentaminen, tietojärjestelmien kehittäminen tai uusien vaatimusten sisällyttäminen ostopalvelu- ja hankintasopimuksiin voivat aiheuttaa hyvinvointialueille lisäkustannuksia. Uusien säilytystilojen perustamiskustannukset tai vanhojen tilojen uusimiskustannukset voivat nousta korkeiksi, sillä jo pienen säilytystilan kaappiratkaisujen kustannukset ovat usein muutamia kymmeniä tuhansia euroja. Kaappien lisäksi tiloilta vaaditaan muita erityisratkaisuja, jotka useimmiten edellyttävät laajempiakin muutostöitä.

Kommentit kuolintodistusta ja hautauslupaa koskevista ehdotuksista (10 c–10 f §)

-

Kommentit rangaistussäännöksestä (16 §)

Kommentit ihmisten elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä annettua lakia koskevista ehdotuksista

-

Kommentit kuolemansyyn selvittämisestä annetun asetuksen muutosehdotuksista

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue pitää Kuolemasta ilmoittamista ja kuoleman toteamista koskevaa lakimuutosehdotusta kannatettavana, kuitenkin toivoen, että sääntelyä täsmennetään mm. sairaanhoitajan ulkotarkastusmahdollisuuden sekä taloudellisten vaikutusten arvioinnin osalta. Ehdotettu sääntely hyvinvointialueen esittämin muutoksin mahdollistaisi kuoleman toteamisen nykyistä joustavammin tilanteissa, joissa laissa säädetyt edellytykset täyttyvät, kuten silloin, kun sairaanhoitaja voi todeta odotetun kuoleman. Muutos edistäisi vainajan arvokasta ja kunnioittavaa kohtelua, koska kuoleman toteaminen voitaisiin toteuttaa kaikkina vuorokaudenaikoina ja

viikonpäivinä nykyistä viiveettömämmin. Tämän seurauksena vainaja voitaisiin siirtää asianmukaiseen kylmäsäilytystilaan odottamaan tarvittavia jatkotoimenpiteitä sujuvammin.

Muut kommentit

Hyvinvointialue kiinnittää huomiota siihen, että esityksen suhde valtion vuoden 2027 talousarvioesitykseen näyttäytyy osin ristiriitaisena. Esitysluonnoksessa todetaan, että kuoleman toteamista koskevien muutosten arvioidaan vähentävän hyvinvointialueiden menoja valtakunnallisesti noin 0,8 miljoonalla eurolla vuosittain. Säästöarvio jää kuitenkin epävarmaksi, jos lääkärin ulkotarkastusvelvoite säilyy ja hyvinvointialueille asetetaan nimenomainen velvollisuus huolehtia riittävästä vainajien kylmäsäilytystiloista. Lääkäriytyö ei tällöin vähene olennaisesti, sillä lääkäri kävisi edelleen ulkotarkastamassa jokaisen vainajan, ja samanaikaisesti sairaanhoitajien työmäärä sekä koulutustarve lisääntyisivät. Hyvinvointialue toteaa, että jos uusi laki edellyttää edelleen lääkärin tekemää ulkotarkastusta, esityksessä arvioitu kustannussäästö jää arvion perusteella toteutumatta.

Edellisten vuoksi esityksessä arvioitu säästö voi joidenkin hyvinvointialueiden näkökulmasta jäädä epäsuhtaiseksi suhteessa samanaikaiseen säilytyskapasiteetin huolehtimisvelvoitteeseen ja lääkärin ulkotarkastusvelvoitteeseen. Kuoleman toteamista koskeva muutos voi tuottaa säästöjä ja tehostaa terveydenhuollon ammattihenkilöiden resurssien käyttöä, jos edellä esitetyt muutokset lakiluonnokseen tehdään. Säästövaikutusta arvioitaessa tulisi kuitenkin huomioida alueiden erilaiset lähtötilanteet, nykyinen säilytystilakapasiteetti, palvelurakenne, väestörakenteen muutokset, omaisten toimintatapojen vaikutukset sekä ne käytännön toimenpiteet, joita velvoitteen täyttäminen kullakin alueella edellyttää. Talousarviovalmistelussa esityksen taloudellisten vaikutusten arviointia tulisi tarkentaa siten, että siinä huomioidaan säilytystilavelvoitteen mahdolliset investointi-, käyttö- ja sopimuskustannukset sekä hyvinvointialueiden erilaiset olosuhteet.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Västra Nylands välfärdsområde

Liite

5 (5)

395/03.00.00/2026

Ikääntyneiden palvelut

30.7.2026